

**LUONNONTUOTEALAN
SEURANTAKYSELY
1999**

**Arktiset Aromit ry
Simo Moisio
12.8.1999**

1. Johdanto

Valtakunnallisen Luonnontuotealan kehittämisprojektin päätavoitteena on luoda Arktiset Aromit ry:stä riittävät toimintaresurssit omaava valtakunnallinen toimialajärjestö, jonka tehtäviä ovat mm. raaka-aineen talteenoton lisääminen, laadun kohottaminen, jalostusasteen nostaminen, kysynnän kasvattaminen sekä alaa koskevan tiedon välittäminen ja yritysten palvelu.

Projektin etenemisen selvittämiseksi yhdistys on tehnyt vuosittain kartoituksen yritysten toiveista Luonnontuotealan kehittämisprojektin ja yhdistyksen toiminnan suuntaamiseksi. Koska vuosi 1999 on Luonnontuotealan kehittämisprojektin päätösvuosi, nähtiin tarpeellisena tehdä perusteellisempi selvitys alan yritysten tilanteesta ja tilanteen muutoksesta Luonnontuotealan kehittämisprojektin lähtötilanteen ja päättymisvuoden välisenä ajanjaksona.

Tarkempaa tietoa luonnontuotealan ja Arktiset Aromit ry:n toiminnasta on toivottu myös maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän toimesta. Tämä kysely osaltaan antaa taustatietoa alan tilanteesta ja kuvaa samalla Arktiset Aromit ry:n jäsenkunnan yritysprofiilia. Yhdistyksen jäsenkunnasta huomattava määrä on henkilöjäseniä, jotka toimivat kentällä neuvojina, kouluttajina, tutkijoina ja projektien vetäjinä. Koska yritysten rooli ja menestyminen on alalle tärkeintä. Siksi kyselyn kohteeksi valittiin jäsenkunnasta yritykset. Kysely palvelee myös tukiorganisaatioita antamalla tietoa yritysten tilanteesta ja toiveista luonnontuotealan kehittämistyölle.

Selvityksen aikana kesäkuussa 1999 yritykset eivät osanneet ennakoida huonoa satovuotta. Tämän vuoksi yritysten haastattelunaikaiset odotukset ovat liian optimistisia ja vuodesta 1999 tulee huomattavasti odotuksia heikompi vuosi. Puhelinhaastattelun käytännön toteuttajana toimi Luonnontuotealan kehittämisprojektissa lyhyen harjoittelujakson tehnyt Antero Meriläinen. Kiitokset Anterolle puhelinhaastattelun suorittamisesta.

2. Aineisto ja menetelmät

Kysely tehtiin kesäkuussa 1999 Arktiset Aromit ry:n Luonnontuotealan kehittämisprojektissa mukanaolleille yrityksille. Kesäkuu valittiin kyselyn ajankohdaksi, koska silloin toiminta yrityksissä on rauhallista ja yrittäjät ehtivät parhaiten vastaamaan kysymyksiin. Tosin ongelmaksi havaittiin myös kesälomat, joita monet yrittäjät sijoittavat rauhalliseen jaksoon. Tämän vuoksi osaa kohderyhmästä ei tavoitettu.

Kysely tehtiin puhelinhaastatteluna etukäteen laaditun kyselylomakkeen mukaan (liite 1). Alkupalven 1999 strategiakyselyn perusteella tiedettiin, että yritykset osallistuvat postikyselyihin hyvin vähän ja palautusprosentti jää niissä alhaiseksi.

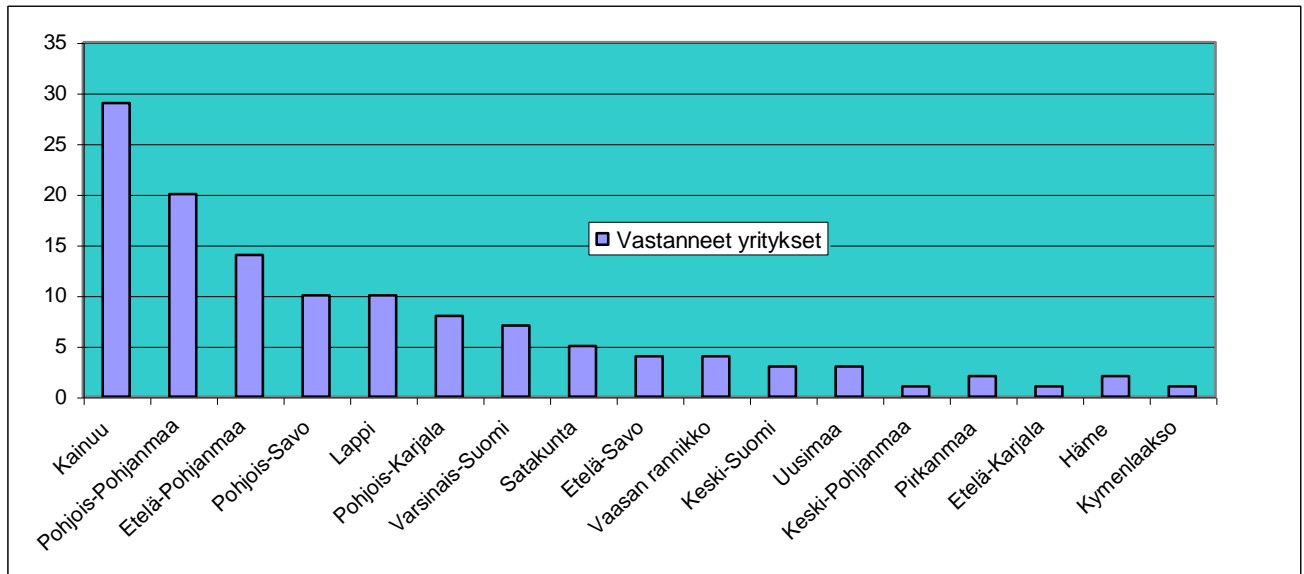
Kyselyn kohteeksi valituista yrityksistä kaikki ovat olleet myös Arktiset Aromit ry:n jäsenyrityksiä joko jaksoittain tai yhtäjaksoisesti kuluneiden viiden viimeisen vuoden aikana. Tasapuolisuuden vuoksi kysely kohdistettiin myös jäsenyydestä eronneille yrityksille.

2. Kyselyn tulokset

2.1. Vastanneet yritykset

Puhelinhaastatteluun vastasi 124 yritystä. Kun mukanaolleita yrityksiä on noin 160, tavoitettiin runsaat 77 % yrityksistä. Kesän hiljaisena jaksena kaikkia ei kyetä tavoittamaan. Jotkut puolestaan eivät ehdi vastaamaan aikaavieviin haastatteluihin.

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneet yritykset maakunnittain

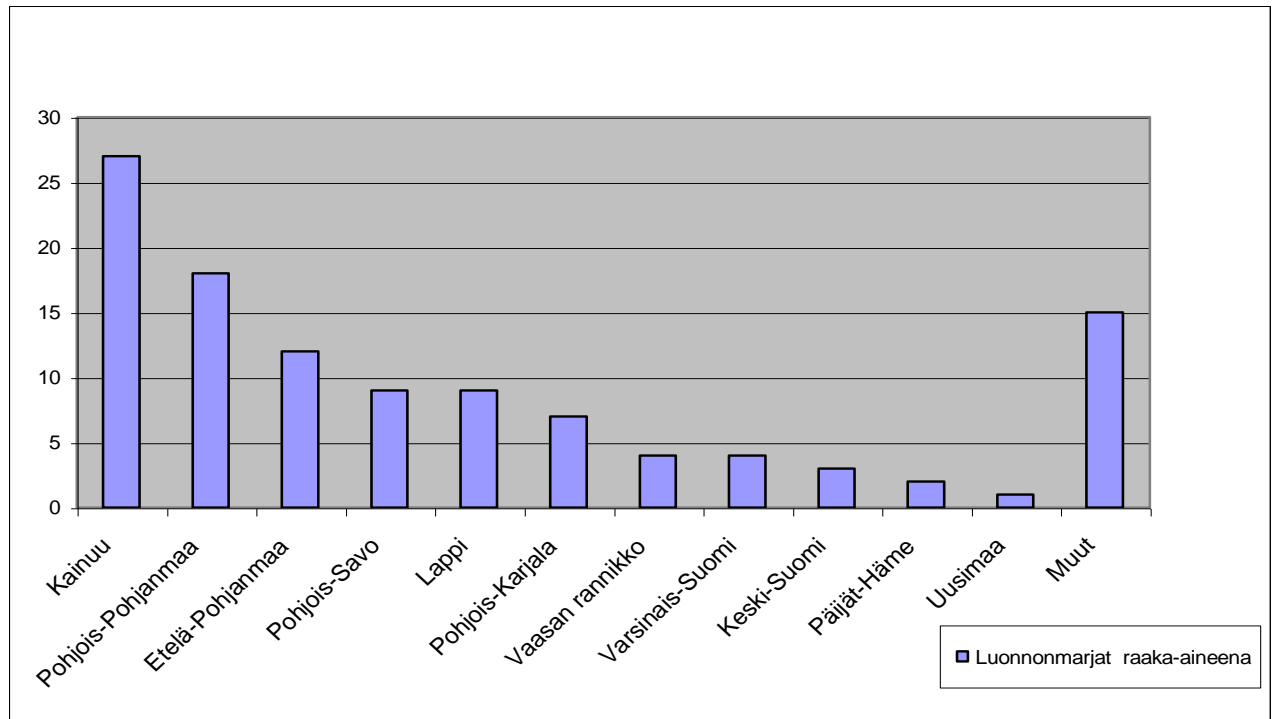
2.2. Marjojen, sienten ja yrttien merkitys raaka-aineina

Kyselyyn vastanneista yrityksistä luonnonmarjat oli raaka-aineena 111 yrityksellä eli 90 %:lla vastanneista. Luonnonmarjojen merkitys oli suurinta Kainuun, Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Pohjois-Savon ja Etelä- ja Keski-Pohjanmaan yrityksillä. Marjojen rooli pieneni selvästi, mitä etelämpänä yritys sijaitsi.

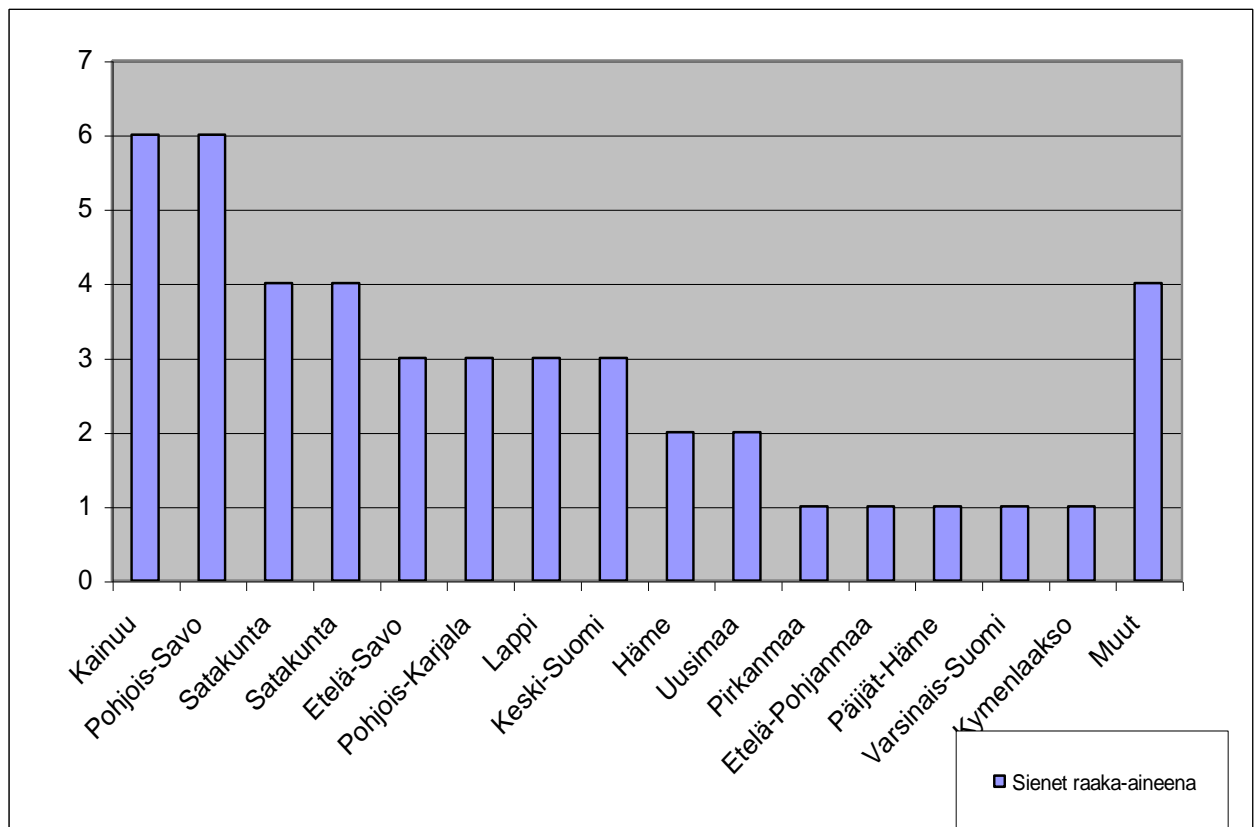
Sienet yrityksen pääraaka-aineena oli 44:llä yrityksellä eli 35 %:lla vastanneista. Sienten merkitys yritysten toiminnassa kasvoi Itä- ja Pohjois-Suomessa. Yrtit oli raaka-aineena 24:llä yrityksellä (19 % vastanneista). Yrttien merkitys kasvoi Etelä-Suomessa.

Useat yritykset edustivat monia eri raaka-aineryhmiä. Hunaja oli raaka-aineena kymmenellä yrityksellä (8 % vastanneista), kala 11 yrityksellä (9 %), maito ja vilja kuudella yrityksellä, liha viidellä ja riista kolmella yrityksellä. Hunajan merkitys oli suurin Pohjois-Pohjanmaan yrityksillä, kalan puolestaan Lapissa, Pohjois-Karjalassa, Pohjois-Savossa ja Pohjois-Pohjanmaalla sekä maidon Vaasan rannikkoseudulla, Keski-Suomessa ja Pohjois-Pohjanmaalla. Viljan merkitys oli suurin Etelä-Pohjanmaalla ja Varsinais-Suomessa, riistan Lapissa ja Kainuussa ja lihan Pohjois-Pohjanmaalla.

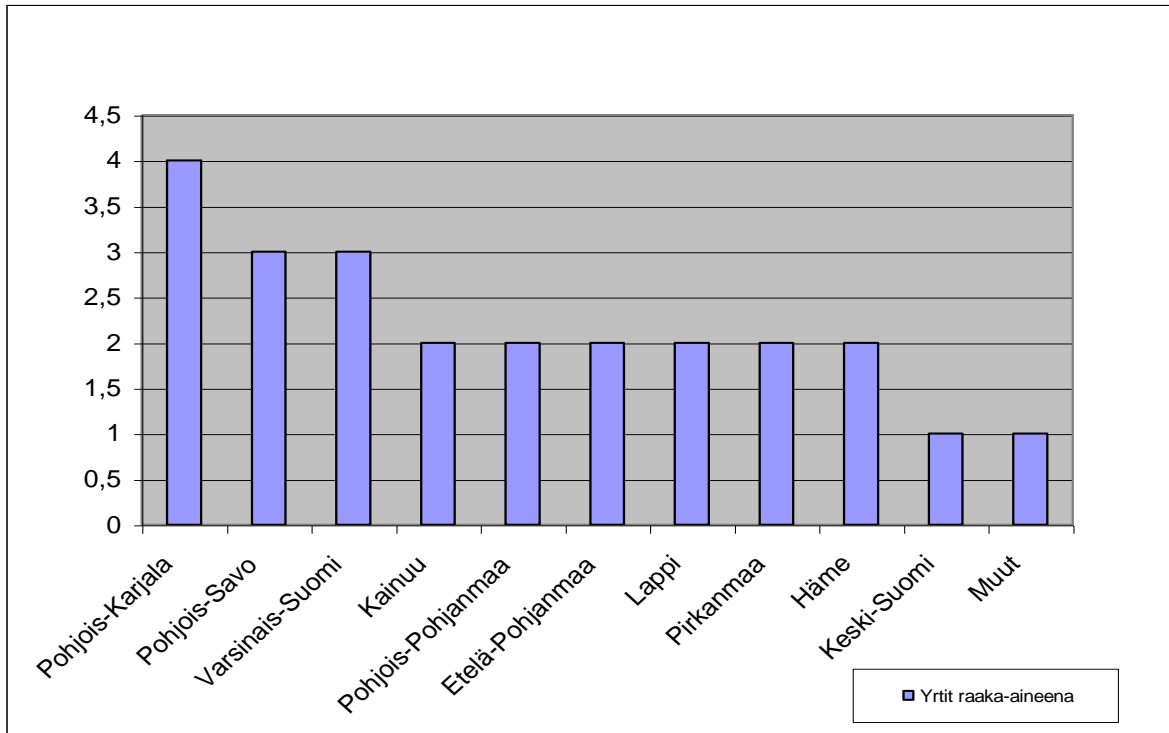
Kuvio 2. Luonnonmarjat vastanneiden yritysten raaka-aineena

Kuvio 3. Luonnonsienet vastanneiden yritysten raaka-aineena

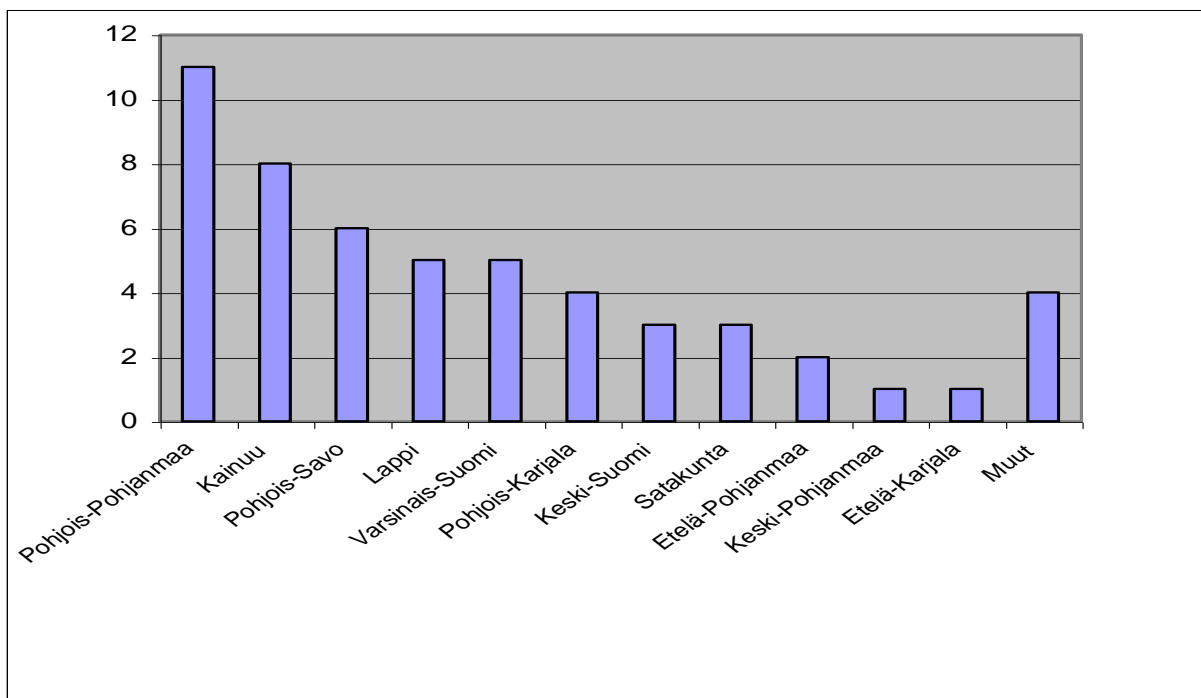
Kuvio 4. Yrtit vastanneiden yritysten raaka-aineina

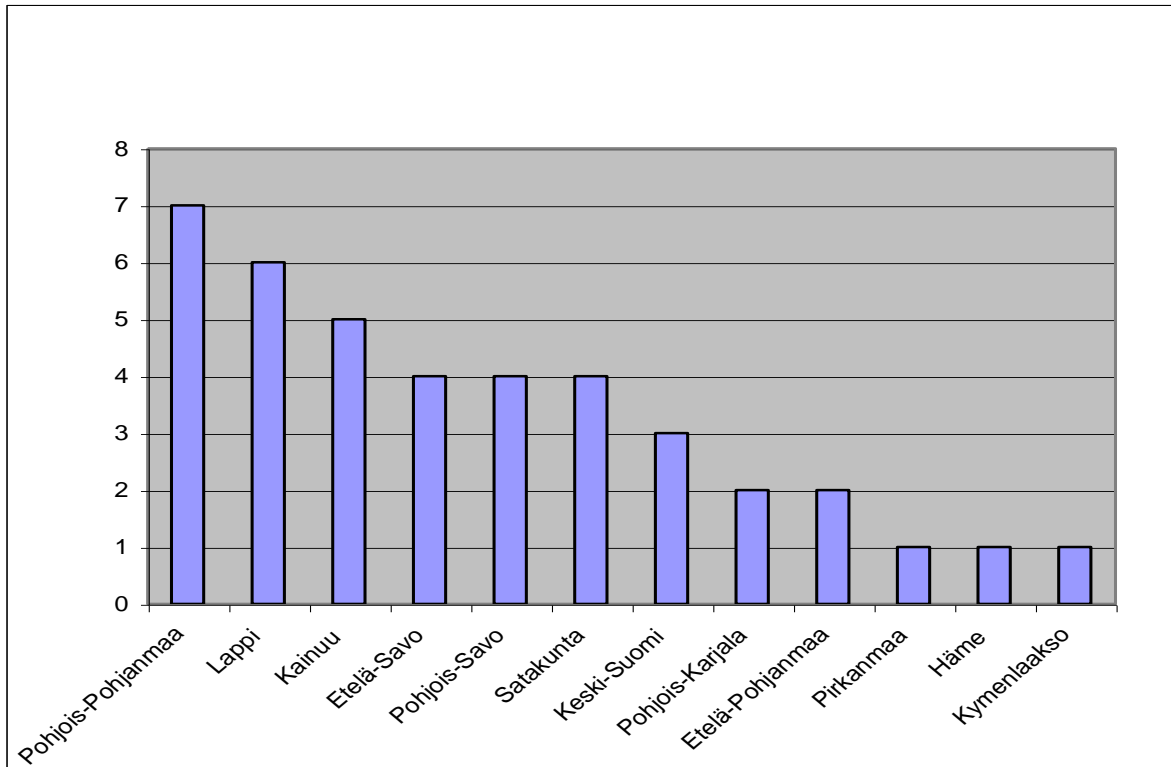
2.3. Jatkojalostus elintarvikkeiksi

Marjajalosteita vastanneista valmisti 53 yritystä (43 %). Eniten marjajalosteita tekeviä yrityksiä oli Pohjois-Pohjanmaalla (11), Kainuussa (8) ja Pohjois-Savossa (6). Myös Lapissa ja Pohjois-Karjalassa marjajalosteiden tekeminen oli yleistä.

Kuvio 4. Vastanneiden yritysten marjajalosteiden valmistus

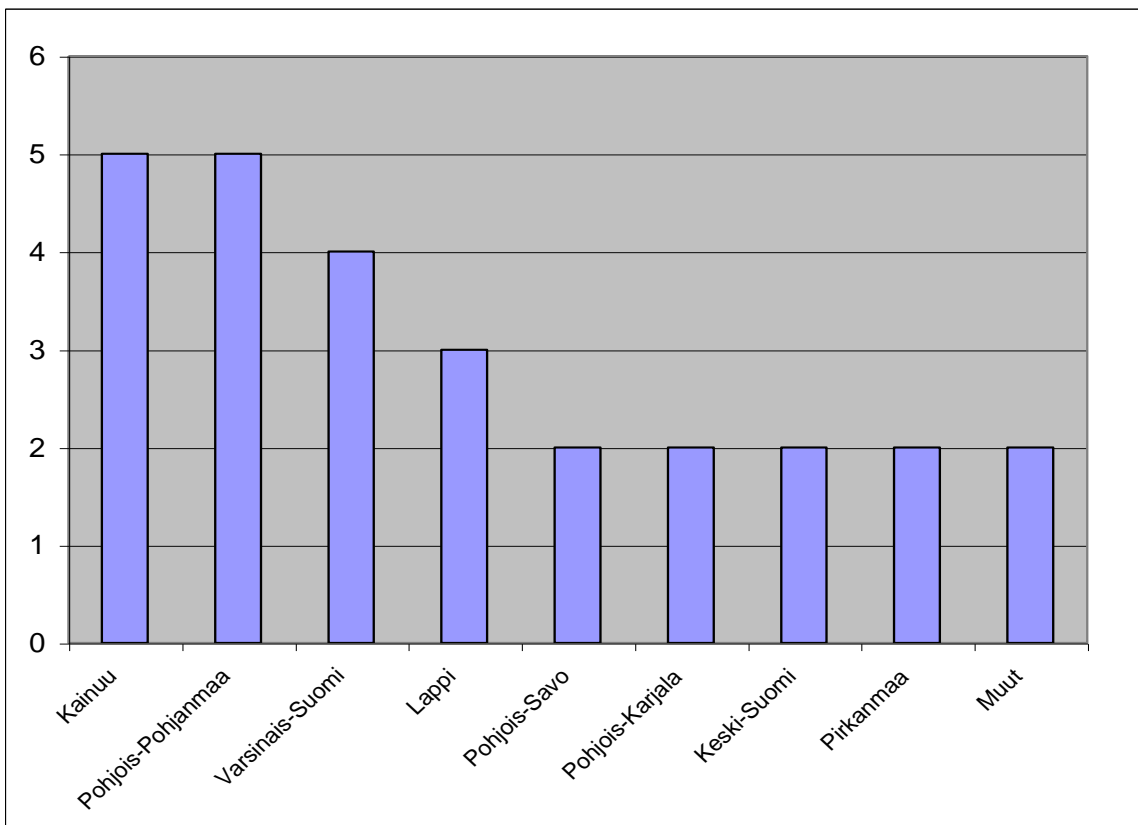

Kuvio 5. Vastanneiden yritysten sienijalosteiden valmistus

Sienijalosteita teki 39 yritystä (31 % vastanneista). Eniten sienijalosteiden tekijöitä löytyi Pohjois-Pohjanmaalta, Lapista, Kainuusta ja Pohjois-Savosta. Sienijalosteiden suhteellinen merkitys vastanneiden yritysten lukumäärään verrattuna oli suurin Etelä-Suomessa ja Lapissa.

Kuvio 6. Vastanneiden yritysten yrttijalosteiden valmistus

Yrttialosteita valmisti vastanneista yrityksistä 27 (22 %). Suhteellisesti suurin merkitys yrttialosteilla oli Keski-Suomessa, Pirkanmaalla ja Varsinais-Suomessa, vaikkakin yritysten lukumäärä oli suurin Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuussa.

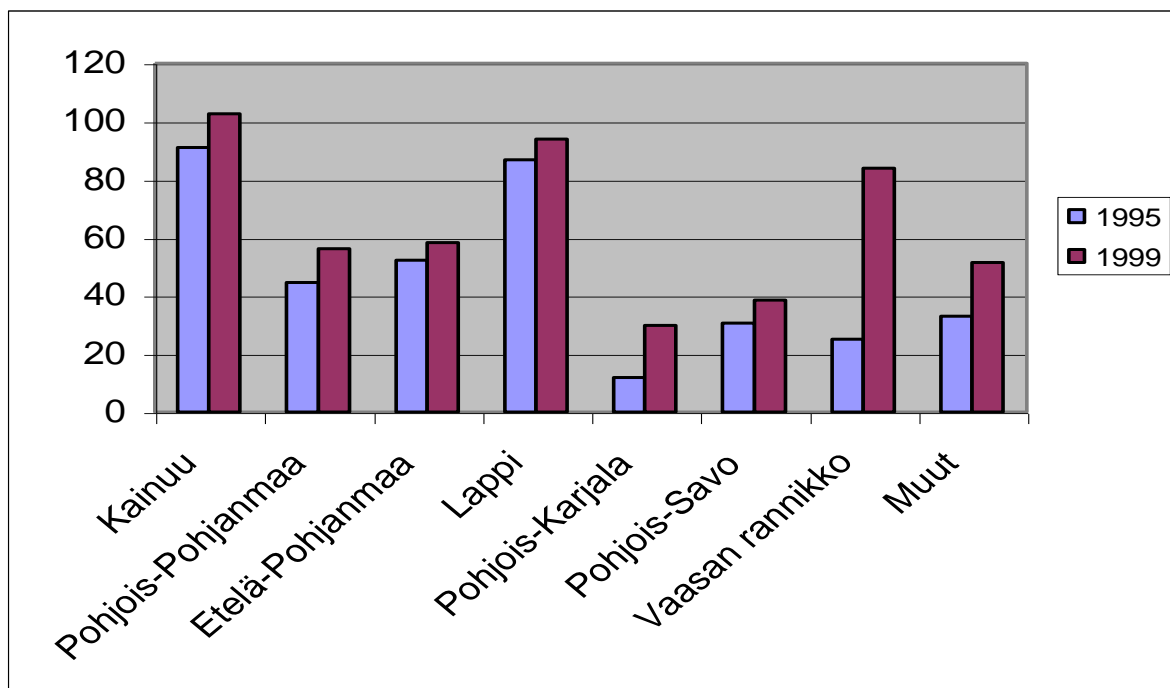
Muita elintarvikkeita valmisti 26 yritystä (21 % vastanneista). Joukossa oli mm. makeisia, juustoja, kalajalosteita, leipomotuotteita jne.

2.4. Yritysten liikevaihdon kehitys

Yritysten liikevaihdon kehitystä mitattiin käyttäen lähtövuotena vuotta 1995 ja päätösvuotena vuotta 1999 koskevaa arviota. Liikevaihtoa koskevaan kysymykseen vastasi vuoden 1995 osalta 65 yritystä ja vuoden 1999 osalta 68 yritystä. Tämän vuoksi kysymys ei anna täsmällistä kuvaa kaikkien yritysten liikevaihdosta.

Vastanneiden yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli vuonna 1995 yhteensä 374 milj. markkaa ja vuoden 1999 liikevaihdoksi arvioitiin 511 milj. markkaa. Yritysten liikevaihto on seurantajaksolla kasvanut. Suhteellisesti nopeinta kasvu on ollut Vaasan rannikkoseudulla. Luonnontuotteiden osuus liikevaihdosta oli yrityksillä vuonna 1995 46,5 % ja vuonna 1999 49,9 %. Luonnontuotteiden merkitys on siten ollut nousussa.

Kuvio 7. Vastanneiden yritysten liikevaihdon kehitys

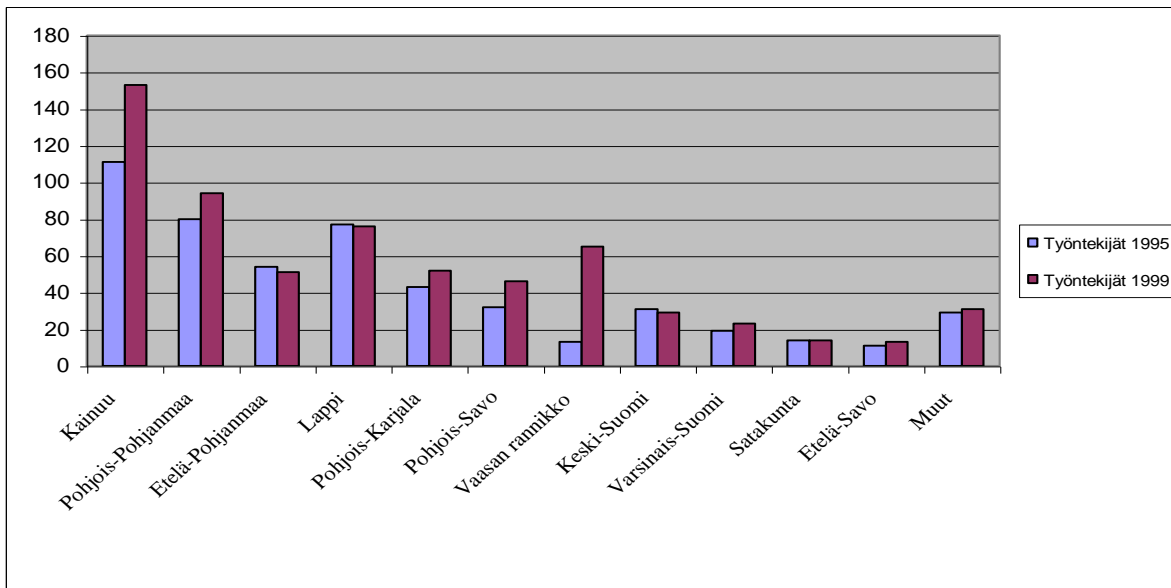

2.5.Yritysten työntekijämäärä ja investoinnit

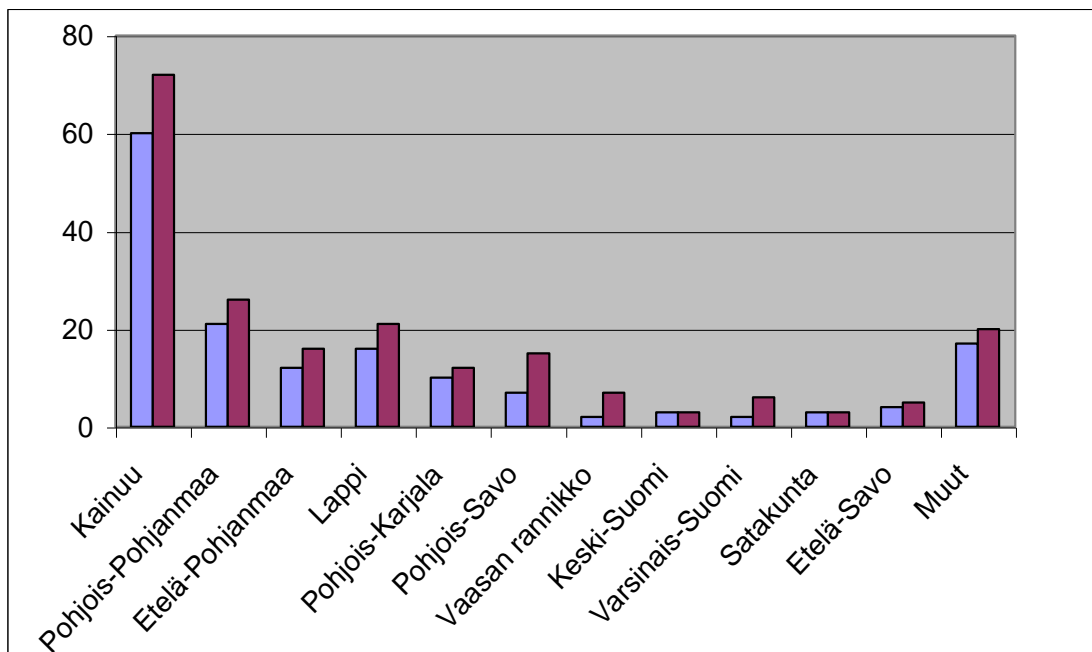
Työntekijämäärää koskevaan kysymykseen vastasi vuoden 1995 osalta 121 yritystä ja 1999 osalta 123 yritystä. Vuonna 1995 yrityksissä työskenteli 514 kokopäiväistä työntekijää. Tästä määrästä luonnontuotteet työllisti kokopäiväisesti 157 henkilöä.

Vuonna 1999 työntekijämäärä oli kasvanut runsaalla sadalla ja oli 647. Tästä määrästä yritykset arvioivat luonnontuotteiden työllistävän 206 henkilöä. Työntekijöiden määrä seurantajaksolla on kasvanut 133:lla henkilöllä. Luonnontuotteiden osuus tästä on 49 henkilötyövuotta.

Kuvio 8. Vastanneiden yritysten työntekijämäärän kehitys aikavälillä 1995 ja 1999

Kuvio 9. Työntekijöiden määrästä luonnontuotesektorin osuudet 1995 ja 1999

Vuosittaiset investoinnit yrityksillä olivat yhteensä 38,9 milj. markkaa, josta luonnontuotteiden osuus 16,5 milj. markkaa (vastanneita 65 yritystä). Investointien määrä vaihteli yrityksen koon mukaan hyvin suuresti. Pienin yritys oli selvinnyt 10 000 markan lisäinvestoinnilla koko kauden, kun suurimmat olivat käyttäneet useita miljoonia markkoja.

Yritystä kohti lasketut keski-investoinnit olivat suurimpia Vaasan rannikolla, Pohjois-Savossa, Varsinais-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla. Luonnontuotesektorin osuus investoinneista oli yritystä kohti laskettuna suurin Päijät-Hämeessä, Pohjois-Pohjanmaalla ja Pohjois-Savossa.

2.6. Raaka-ainevirta ja tuotekehitys

Luonnontuotteiden kokonaiskäyttö yrityksillä oli vuonna 1995 11,2 milj. kiloa ja vuonna 1999 sen arvioitiin olevan 15,6 milj. kiloa. Luvut osoittavat yritysten edustavan koko markkinaketjua siten, että mukana on sekä ensimmäisen asteen raaka-aineostajia että jatkojalostajia ja kauppiaita. Näin sama raaka-aine kulkee koko ketjun läpi. Tämän vuoksi kilomäärät eivät vastaa esimerkiksi poimijoiden vuosittain kauppaan myymiä raaka-ainemääriä. Käsitellyt kilomäärät ovat seurantajaksolla kasvaneet 39 %.

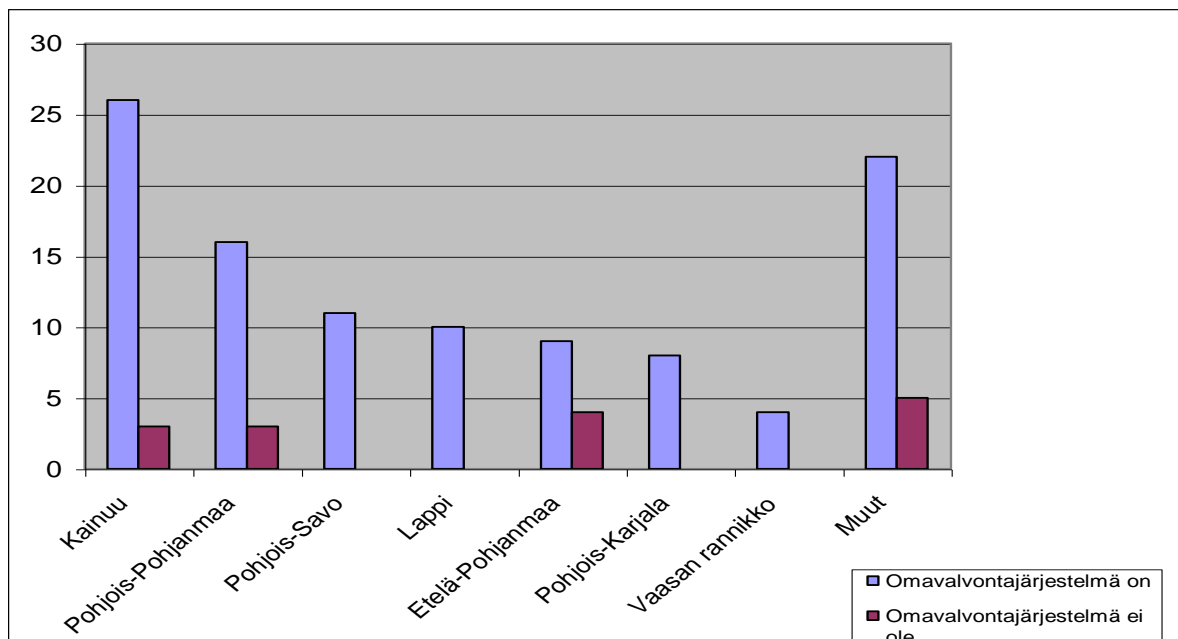
Uusia tuotteita koskeva kysymys osoittautui vaikeaksi. Mukana oli paljon elintarvikekauppiaita ja osa heistä mielsi kysymyksen kaupan valikoimakehityksenä. Tämän vuoksi uusien tuotteiden lukumääräksi saatiin viiden vuoden seurantajaksolla peräti 23 tuotetta/yritys (yhteensä 1 171 uutta tuotetta). Näistä luonnontuoteraaka-aineista oli tehty keskimäärin 7 tuotetta (yhteensä 290 uutta tuotetta). Näin suuret lukemat eivät voi pitää paikkaansa. Laajin tuotevalikoima oli yleensä yritysyrityksillä.

2.7. Laadunvalvonta ja laatu järjestelmät

Luonnontuotealan kehittämisprojektin tavoitteena on ollut saada omavalvonta kuntoon osto- ja jatkojalostusyrityksissä projektikaudella. Tämän vuoksi omavalvonnasta on järjestetty koulutusta eri puolilla Suomea ja avustettu yrityksiä omavalvontasuunnitelman tekemisessä.

Omavalvonta on järjestyksessä 87,5 %:lla kysymykseen vastanneista yrityksistä. Vain 12,5 % ei ole asiaa vielä hoitanut kuntoon. Yritykset, joilta omavalvontasuunnitelma puuttui, sijaitsevat eri puolilla maata. Paras tilanne oli Vaasan rannikkoseudulla, Pohjois-Karjalassa, Pohjois-Savossa ja Lapissa.

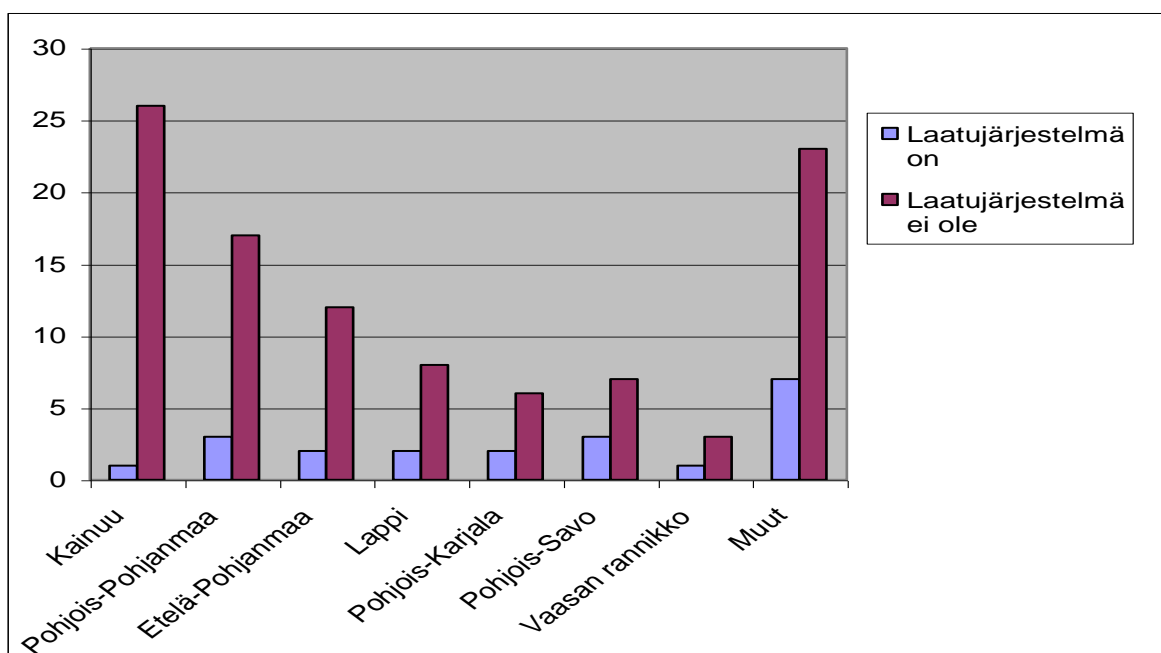
Kuvio 10. Hyväksytyt omavalvontasuunnitelmat vastanneissa yrityksissä

Laatujärjestelmän tarve on ilmeinen erityisesti jatkojalosteita tekevillä yrityksillä. Pääsy elintarvikekaupan hyllyille edellyttää monissa tapauksissa laatujärjestelmää. Raaka-aineostajilta ja välittäjiltä sen sijaan harvemmin vaaditaan omavalvonnan lisäksi laatujärjestelmää.

Kehitetty laatujärjestelmä oli kysymykseen vastanneista 123:sta yrityksestä vain 17,1 %:lla. Laatujärjestelmä puuttui 82,9 %:lta vastanneista. Järjestelmä puuttui myös huomattavalta osalta jatkojalostavia yrityksiä, joten jatkossa yhdistys tulee panostamaan laatujärjestelmien kehittämiseen.

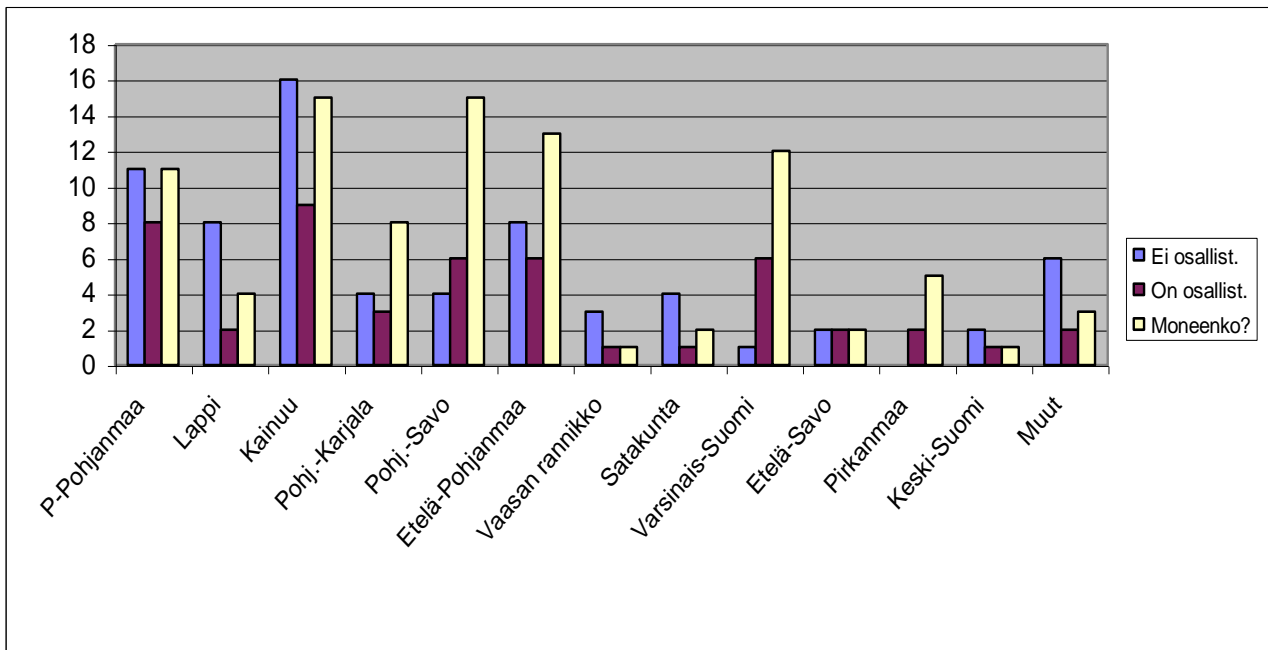
Kuvio 10. Laatujärjestelmät vastanneissa yrityksissä

2. 8. Osallistuminen hankkeisiin

Yrityksistä 68 oli osallistunut EU-rahoitteisiin hankkeisiin, 49 puolestaan ei ollut hankkeissa ollut mukana. Hankkeiden määrä, joihin yritykset olivat ottaneet osaa oli 92 kpl. Osa yrityksistä oli siten mukana useissa eri hankkeissa. Suhteellisesti aktiivisimpia alueita vastanneiden yritysten lukumäärään nähden olivat Etelä- ja Pohjois-Pohjanmaa, Varsinais-Suomi, Pohjois-Savo ja Kainuu.

Kuvio 11. Vastanneiden yritysten osallistuminen hankkeisiin

Hankkeet, joihin yritykset olivat osallistuneet olivat valtakunnallisia 13 yrityksen osalta ja alueellisia 84 tapauksessa. Alueellisiin hankkeisiin osallistuttiin aktiivisimmin Pohjois-Savossa, Varsinais-Suomessa, Etelä-Pohjanmaalla ja Kainuussa.

Hankkeiden sisältö, joihin yritykset olivat ottaneet osaa vaihteli laajasti. Valtakunnalliset hankkeet keskittyivät tutkimukseen, tuotekehitykseen, menekinedistämiseen ja luomusertifioinnin kehittämiseen. Ylimaakunnalliset hankkeet käsittelivät mm. luonnontuotealan kehittämistä Etelä-Suomessa, tuotteiden jatkojalostusta sekä vientiä. Maakunnalliset hankkeet keskittyivät tuotteiden alueimagon kohottamiseen, logistiikan ja markkinoinnin kehittämiseen, luomusertifioinnin ja talteenoton kehittämiseen jne. Seutukuntakohtaisissa hankkeissa pääpaino oli yksittäisten tuotteiden ja tuoteryhmien kehittämisessä, talteenoton ja jalostuksen tehostamisessa seutukunnassa ja seutukunnallisten yritysten kehittämisessä.

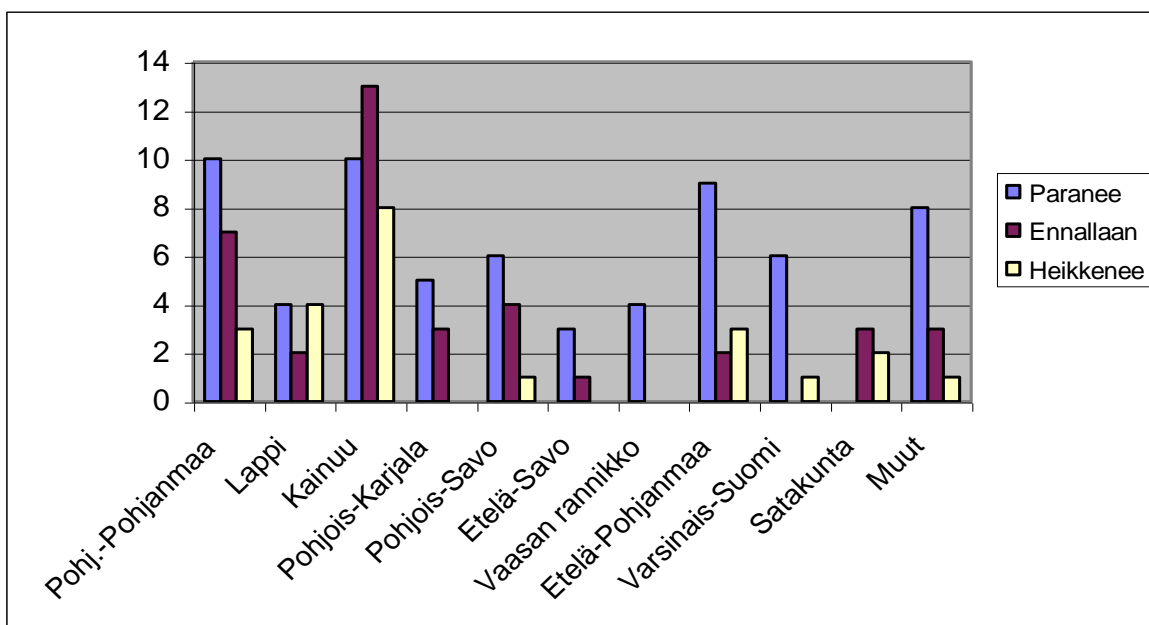
Hyödyllisinä hankkeita piti 53 yritystä, hyödyttöminä tai vähämerkityksisinä puolestaan 41 yritystä. Yritysten saama hyöty jakautui vastausten mukaan yrityksen perustamiseen, tiedonsaantiin, markkinointiin, tietotaidon kehittämiseen sekä tuotantoteknologian ja tuotekehityksen tehostamiseen. Muutama yritys oli syntynyt hankkeiden avulla, osa löytänyt yhteistyökumppaneita, tietoa investointirahoituksesta sekä logistiikasta ja markkinoista. Hankkeet olivat myös tuoneet suoraa rahallista hyötyä uusien markkinakanavien ja verkostojen välityksellä. Myös pakkausten kehittäminen ja pakkausteknologian tuntemus sekä kustannusrakenteen tuntemus oli hankkeiden

avulla lisääntynyt yrityksissä. Kielteisesti hankkeisiin suhtautuneet yritykset pitivät hankkeita mm. byrokraattisina, liikaa kokouksia sisältävinä ompeluseuratason toimintoina.

2.9. Yritysten tulevaisuuden odotukset

Tulevaisuuden osalta 65 yritystä odotti tilanteen paranevan, 38 sen pysyvän ennallaan ja 23 odotti tulevaisuudessa tilanteen heikkenevän. Pessimistisimmät odotukset tulevaisuudesta olivat Lapin, Kainuun ja Satakunnan yrityksillä, optimistisimmat Vaasan rannikon, Varsinais-Suomen ja Pohjois- ja Etelä-Savon sekä Etelä-Pohjanmaan yrityksillä.

Kuvio 12. Vastanneiden yritysten odotukset tulevaisuudelta

Tulevaisuuteen positiivisesti suhtautuneet yritykset näkivät mahdollisuuksina tuotedifferoinnin, laadun kehittämisen, korkean tietotaidon ja teknologian, tuotteiden imagon kohoamisen, laajentuvat markkinat ja yritysten sijaintiedut.

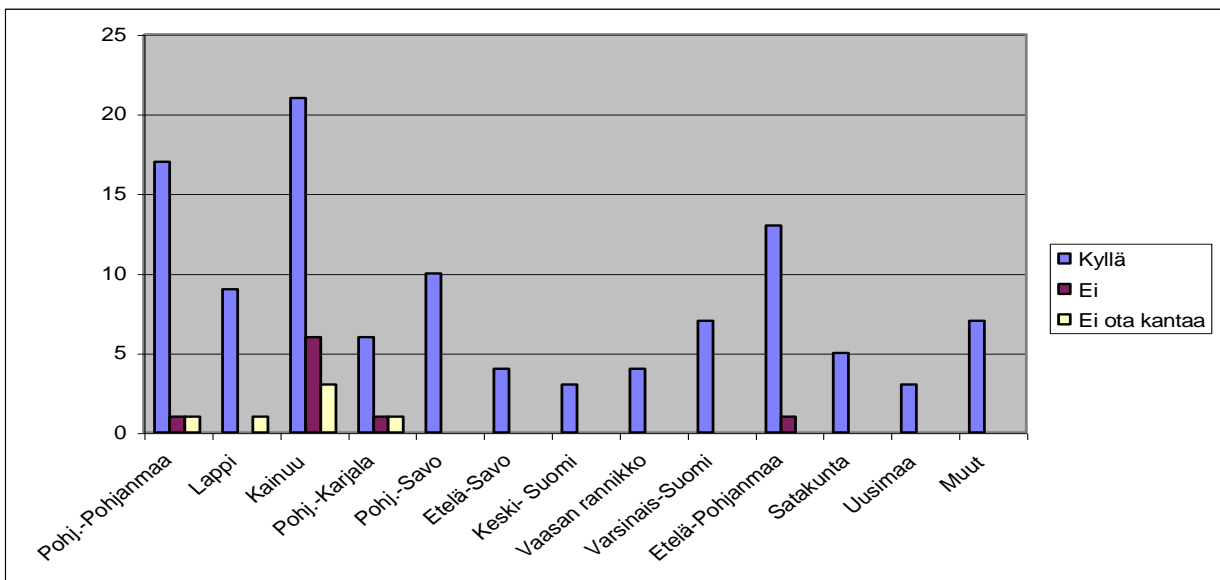
Yritykset, jotka näkivät tilanteen heikkenevän, pitivät ongelmina itätuontia, hintatason putoamista, pienten yritysten karsiutumista yrityskoon ja keskittymisen lisääntyessä, maaseudun väestökatoa ja kyläkauppojen kuolemista. Yritykset, jotka odottavat menestyvänsä nykyisellä tavalla, pitivät syinä vakiintuneita markkinoita ja asiakaspiiriä, yrityksen perheelle sopivaa kokoa, toiminnan paikallisuutta ja työntekijöiden korkeaa ikää, mikä estää laajentamisen.

2.10. Tukiorganisaatioiden tuntemus

Yritykset suhtautuvat usein kriittisesti tukioorganisaatioihin ja niiden toimintaan. Siksi kyselyssä kartoitettiin myös luonnontuotealan valtakunnallisten toimijoiden tuntemusta ja toiminnan tarpeellisuutta. Tukioorganisaatioitten tarkoitus on palvella luonnontuotealan kehittämistä. Siksi toiminnan tarpeellisuutta ja suuntaamista koskevat kysymykset ovat tärkeitä.

Arktiset Aromit ry:n toiminnan tarpeellisuutta koskevaan kysymykseen vastasivat kaikki kyselyyn osallistuneet 124 yritystä. Näistä 109 piti toimintaa tarpeellisena, 9 tarpeettomana ja 6 ei ottanut kantaa asiaan.

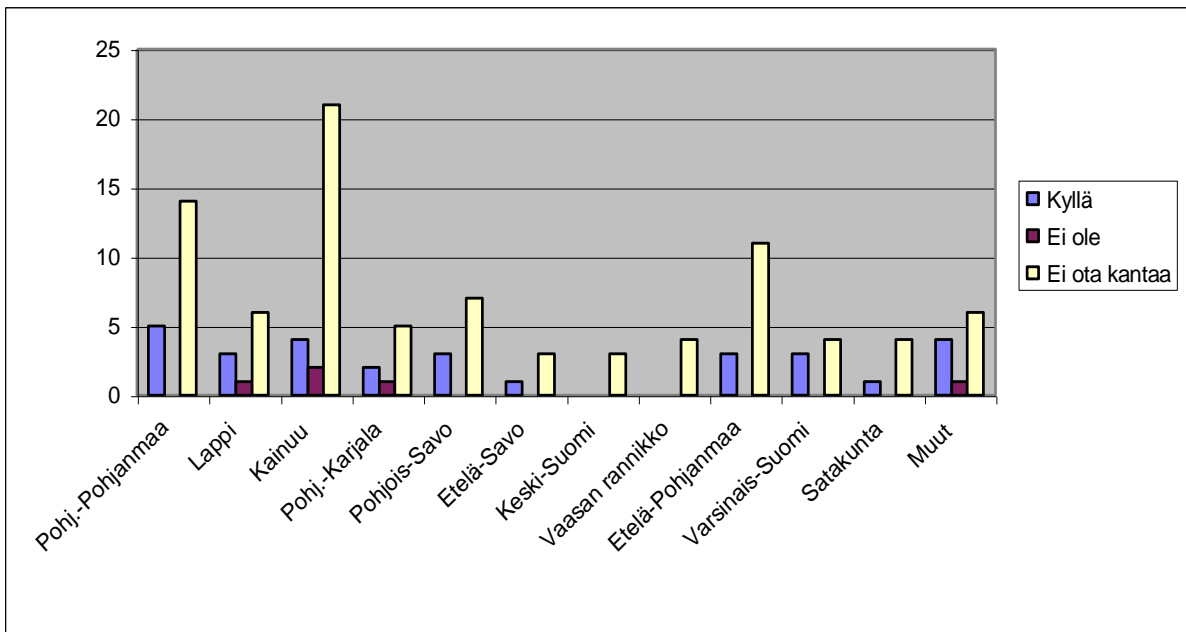
Kuvio 13. Onko Arktiset Aromit ry:n toiminta tarpeellista?

Toimintaa tarpeellisena pitäneet yritykset näkivät yhdistyksen palvelevan yritysten tiedonsaantia, lisäävän yritysten välistä vuorovaikutusta, edistävän tuotteiden menekkiä, aktivoivan poimijakuntaa talteenottoon ja lisäävän alan arvostusta runsaan julkisuuden avulla. Yritykset kokivat erityisen tärkeäksi luotettavan tiedonsaannin ja alaa kokoavan voiman tarpeellisuuden. Kielteisesti toimintaan suhtautuneet pitivät yrityspuolen vähäistä esilläoloa puutteena, samoin byrokratian palvelun korostumista yhdistyksen toiminnassa yritysten palvelun sijasta.

Luonnontuotealan teemaryhmän toimintaa piti tarpeellisena vastanneista 121 yrityksestä 28 ja tarpeettomana 5. Kantaa asiaan ei osannut ottaa 88 yritystä. Luonnontuotealan teemaryhmän toimintaa yritykset pitivät Arktiset Aromit ry:n kanssa päällekkäisenä, teemaryhmää pidettiin myös alan seurantaelimenä, koordinoijana ja lausuntojen antajana sekä Arktiset Aromit ry:n toimintaa valvovana elimenä. Huomattava osa vastanneista ei ollut kuullut teemaryhmästä, joten ei ottanut kantaa kysymykseen.

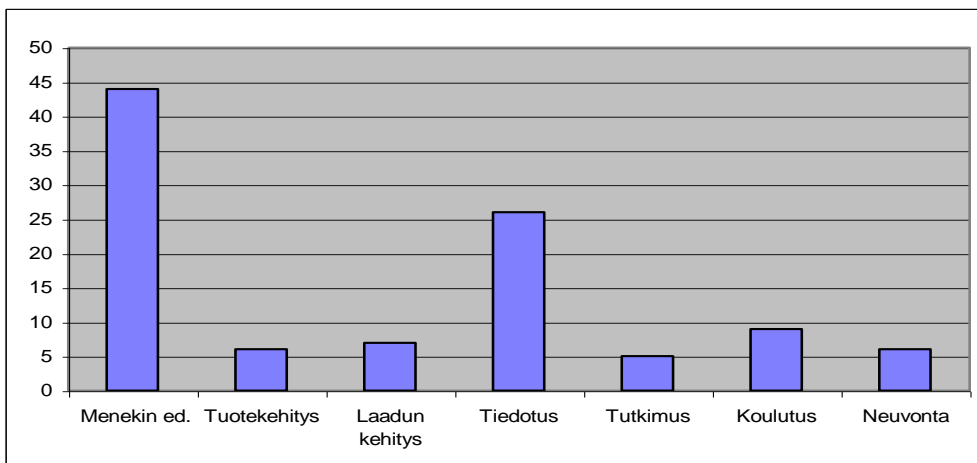
Kuvio 14. Onko luonnontuotealan teemaryhmän toiminta tarpeellista?

2.11. Odotukset Arktiset Aromit ry:n jatkotoimintaan

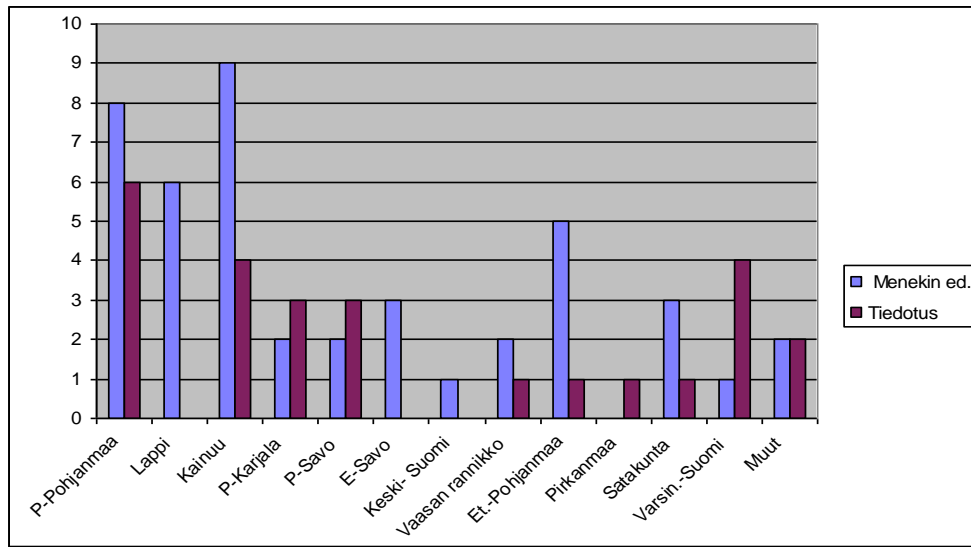
Yrityksiltä, jotka pitivät Arktiset Aromit ry:n toimintaa tarpeellisena, kysyttiin toiminnan painopistevaihtoehtoja ja niiden sisältöä. Vastanneita yrityksiä oli 109. Näistä menekinedistämistä toivoi 44, tiedotusta 26, koulutusta 9, laadun kehittämistyötä 7, tuotekehitystä 6 ja neuvontaa 6 yritystä.

Kuvio 15. Toiveet Arktiset Aromit ry:n toiminnan painopisteiksi

Alueellisesti toiminnan sisältötoiveet jossain määrin vaihtelivat. Suhteessa eniten tuotekehitykseen ja tutkimukseen panostamista toivoivat Kainuun yritykset, menekinedistämistä Lapin, Etelä-Pohjanmaan, Keski-Suomen ja Satakunnan yritykset. Tiedotusta painottivat Varsinais-Suomen, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon yritykset sekä koulutusta ja neuvontaa Etelä-Pohjanmaan yritykset.

Kuvio 16. Alueittaiset toiveet Arktiset Aromit ry:n toiminnan sisältöön

3. Yhteenveto ja johtopäätökset

Kyselyn tulokset osoittavat Luonnontuotealan kehittämisprojektin yritysten laajentaneen toimintaansa melko nopeasti. Liikevaihdon kehitykseen vastanneet yritykset edustavat kuitenkin vain osaa mukana olleista yrityksistä. Tarkkaa tietoa vastaamatta jättäneiden tai projektin ulkopuolisten yritysten tilanteen kehittymisestä ei ole.

Liikevaihdon kehitys ei kuvasta yritystoiminnan kannattavuuden kehitystä. Tiedetään, että kannattavuus on erittäin rajusti heikentynyt etenkin vientimarkkinoista riippuvaisilla marjayrityksillä EU-jäsenyyden aikana. Perinteiset projektien mittarit investointien määrästä, liikevaihdon kehityksestä ja työllistävistä vaikutuksesta eivät ole riittäviä. Pyritäänkö projekteissa aikaansaamaan volyyymiä liiankin kanssa ja unohdetaan mittareista pois yritysten kannattavuuden kehitys?. Luonnontuotela ei voi yhtä hyvin kuin projektimittarit osoittavat.

Työntekijämäärä yrityksissä on kehittynyt myönteisesti. Marjayritysten merkitys luonnontuotealan kokonaisvolyyymistä on sekä liikevaihdolla että työllistävyydellä mitattuna ylivoimainen. Tämän vuoksi alan kokonaisuhyvinvointi riippuu paljon siitä, miten marja-ala menestyy. Toisaalta vähätellä ei voi myöskään sieni- ja yrtyyritysten suhteellisesti nopeaa liikevaihdon ja työntekijämäärän kasvua. Lähtötilanne on kuitenkin niin alhainen, että tässä vaiheessa kasvun mahdollisuudet ovat vielä huomattavat.

Luonnontuotealan kehittämisprojektin ohjelmassa oli omavalvonnan saattaminen kuntoon yrityksissä lain vaatimalla tavalla. Tässä työssä onkin onnistuttu ja vain muutamissa yrityksissä asia vaatii vielä korjaustoimenpiteitä. Sen sijaan laatujärjestelmät, joita lainsäätäjä ei edellytä, mutta joista on tullut tärkeä tekijä kaupan valikoimiin pääsyn osalta, ovat vielä kehittämättä suuressa osassa yrityksiä. Tämän korjaamiseen yhdistys panostaa jatkohankkeissa.

Alan yrityksistä pääosa sijaitsee raaka-ainelähteillä pohjoisen ja keskisen Suomen alueella. Kun näiden alueiden maaseudulla väestökato on suurta, on luonnontuotealan työllistävä ja aluetaloudellinen merkitys suuri ylittäen eräin paikoin esimerkiksi maidontuotannon merkityksen. Toisaalta satovaihteluiden merkitys alaan on erittäin suuri. Huonona satovuonna kokonaisliikevaihto romahtaa ja hyvänä nousee hyvinkin suureksi. Tällöin perättäiset sudenkuoppavuodet tai keskittyminen pelkästään luonnontuotteisiin voi olla kohtalokkaita yrityksen kannattavuudelle.

Yritysten tulevaisuuden odotukset olivat positiivisia. Ne olisivat todennäköisesti olleet negatiivisempia, jos kysely olisi tehty huonon satovuoden lopussa. Positiivinen yrittäjähenkilö on kuitenkin merkki siitä, että pääosa yrityksistä on jo tottunut joustavuuteen ja nopeisiin muutoksiin. Kulunutta projektikautta pahempaa muutosaaltoa ei enää uskota tulevan ja tämän vuoksi uskotaan tulovaisuuteen.

Tulosten perusteella Arktiset Aromit ry on saavuttanut valtakunnallisen roolin ja tunnettuisuuden. Projektin alkuvaiheessa kitkaa eri markkinaosapuolten kesken aiheuttaneet kiistat ns. ostotoiminnan tuesta eivät enää suuresti näy kielteisinä asenteina yhdistyksen toimintaan. Ala on projektikaudella yhtenäistynyt ja yrityskenttä näkee Arktiset Aromit ry:n toiminnan tarpeellisena. Tulevaisuudessa yhdistyksen toivotaan panostavan entistä enemmän menekinedistämiseen ja tiedotukseen.

LUONNONTUOTEALAN SEURANTAKYSELY

(TILANTEEN KEHITYS OHJELMAKAUDELLE 1995 – 1999)

YRITYSKYSELY:

Yrityksen nimi: _____

Osoite: _____

Sijaintimaakunta: _____

Yhdyshenkilö: _____

Tuotteet, joiden piirissä yritys
pääasiallisesti toimii:

Marjat/raaka-aineet ()
Sienet/raaka-aineet ()
Yrtit/raaka-aineet ()
Hunaja ()
Kala ()
Riista ()
Vilja ()
Maito ()
Liha ()
Marjajalosteet ()
Sienijalosteet ()
Yrttijalosteet ()
Muut elintarvikkeet ()

1. Liikevaihto:

Tilanne 1995

Arvio/tilanne 1999

Kokonaisliikevaihto mk _____

-tästä luonnontuott. osuus mk _____

2. Työntekijät:

Työntekijöiden lukumäärä kpl _____

-tästä luonnontuotepuolella _____

3. Investoinnit:

Investoinnit mk/ vuosi aikavälillä 1995-1999: _____ mk

-tästä luonnontuotesektorin osuus: _____ mk

4. Tuotevalikoima:

Tilanne 1995

Tilanne 1999

Yrityksen tuotteiden kokonaismäärä _____

Luonnontuotteiden kokonaiskäyttö/vuosi _____

Uusia tuotteita markkinoille aikavälillä 95-99: _____ kpl

-näistä luonnontuoteraaka-aineista tehtyjä: _____ kpl

Vanhojen tuotteiden parannuksia 95-99: _____ kpl

5. Laadun kehittäminen

Omavalvontasuunnitelma kehitetty: ON () EI ()

Laatujärjestelmä kehitetty: ON () EI ()

6. Osallistuminen hankkeisiin

Onko yrityksenne osallistunut ohjelmakaudella 1995-1999 EU-rahoitteisiin tai muihin hankkeisiin?

Ei ()

Kyllä (), moneenko _____ kpl.

Hankkeiden (joihin on osallistunut)
painopistealueet _____

Ovatko hankkeet olleet

Valtakunnallisia _____ kpl

Alueellisia _____ kpl

Onko hankkeista ollut hyötyä yrityksenne toiminnan kannalta.

Ei ()

Kyllä (), miten:

Minkälaiset hankkeet näette tarpeellisina tulevalla ohjelmakaudella (numeroikaa tärkeysjärjestys)

Valtakunnalliset ()
Ylimaakunnalliset ()
Maakunnalliset ()
Seutukunnittaiset ()
Kuntakohtaiset ()
Kylähankkeet ()

7. Tuntevatko yritykset luonnontuotealan valtakunnalliset toimijat?

Kuvaillkaa havaintojenne perusteella Arktiset Aromit ry:n toiminnan sisältöä lyhyesti? _____

Pidättekö Arktiset Aromit ry:n toimintaa tarpeellisena:

Kyllä ()
Ei ()
En osaa sanoa ()

Kuvaillkaa havaintojenne perusteella Luonnontuotealan teemaryhmän toimintaa lyhyesti:

Pidättekö Luonnontuotealan teemaryhmän toimintaa tarpeellisena:

Kyllä ()
Ei ()
En osaa sanoa ()

8. Tulevaisuuden odotukset

Tulevaisuudessa yrityksen

toimintaedellytykset: Paranevat (), miksi _____

Pysyvät ennallaan (), miksi _____

Heikkenevät (), miksi _____

**Mikäli näkee Arktiset Aromit ry:n toiminnan tarpeellisena.
Odotukset yhdistyksen toiminnan jatkotoimenpiteille/projekteille:**

Jatkossa pääpaino:

Menekinedistämiseen: (), miten _____

Tuotekehitykseen: (), miten _____

Laadun kehittämiseen: (), miten _____

Tiedotukseen: (), miten _____

Tutkimukseen (), mitä _____

Koulutukseen (), mitä: _____

Neuvontaan (), mitä: _____
